

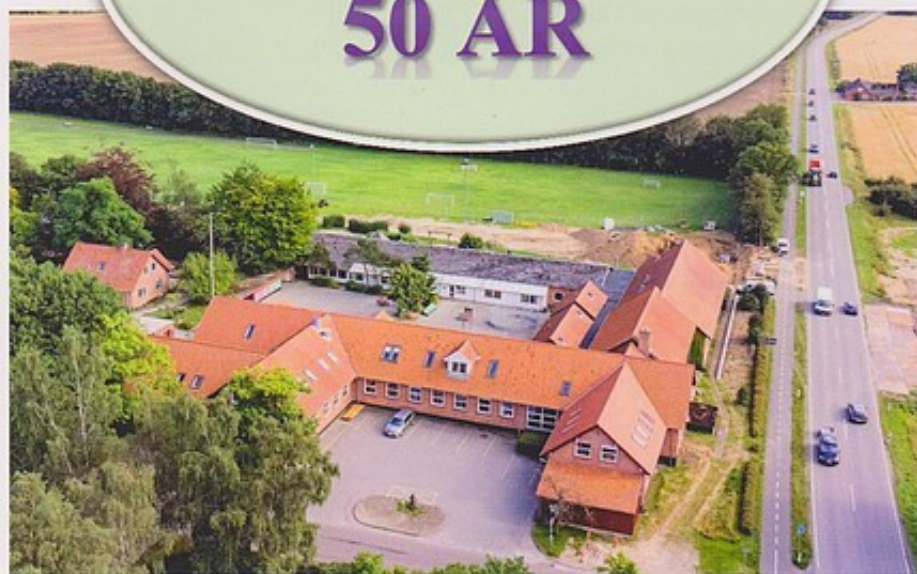


LOKALARKIVERNE I HØRNING OG VENG

ISSN: 1904-6677



1972 – 2022
50 ÅR



Tidligere numre af årsskrifterne, pris 10 kr. alle numre 100 kr. enkelte udsolgte.

			<i>Der udkom ikke årsskrift i 2001.</i>	

Vil du være medlem af støtteforeningen så meld dig ind hos et af bestyrelsesmedlemmerne. Årskontingentet er 125 kr. Det giver også gratis adgang til Museum Skanderborgs arrangementer, og du får årsskriftet tilsendt.

Udgivelse: Støtteforeningen for Lokalarbiverne i Hørning og Veng

Formænd gennem årene:

Erik Jensen, Erik Dahl, Willy Sørensen, Erik Brandt, Mikael Jeppesen, Victor Sejersen, Erna Bachmann, Kjeld Nielsen

Arkivarer og arkivledere:

Veng: Peter Friis Kristiansen, Jørgen Christensen, Erna Bachmann, Peter Mortensen. Desuden har Svend Aage Sørensen også gennemgået uddannelsen som arkivar.

Hørning: Erik Jensen, Anne Grethe Larsen, Thomas Staal, Ijzo Bjerregaard, Bente Madsen, Toa Riismøller, Kjeld Nielsen

Tegner:

Hans Martin Petersen, Nørre Vissing, har tegnet forsider til 12 numre af årsskrifterne.

Fotos: Hvor ingen fotograf er angivet, er billederne fra lokalarkiverne i Veng og Hørning. Forsidefotos: Jacob Laursen og Allan Faurskov.

Tryk: Øko-Tryk ApS, Skjern.

FL-Reklame, Agerbakken 21, 8362 Hørning.

Æresmedlemmer:

Vagn Stadil Petersen, Hørning (død 2018)

Peter Friis Kristiansen, Veng (død 2015).

Udgivelser:

- *Årsskrifter - fra 1988
 - Venge Sogn - Halvor Bundgaard - 1980
 - *Hørning i gamle dage. Vagn Stadil Petersen - 1992
 - 79 Præster i Hørning Kommune 1536-2002 - P. C. Nørgård - 1995
 - Erindringer og arvegods - P. C. Nørgård - 1995
 - *HISTORIENS SPOR i Veng og Mesing Sogne - lokale og eksterne forfattere - 2008
 - *En egn og dens brugser - Hårby Brugs
- Flere af udgivelserne er udsolgt, men de *markerede kan læses på arkiv.dk, Veng Lokalarkiv og/eller Hørning Lokalarkiv

Fra 2009 har arkiverne hørt under Museum Skanderborg



Bagsiden: Det første årsskrift udkom i 1988. I 2001 udkom der ikke årsskrift.

Indhold

udgivet af Støtteforeningen for Lokalarbiverne i Hørning og Veng i anledning af 50-året for stiftelsen af Det Lokalhistoriske Arkiv i Hørning kommune.

Indhold 1972-2022

Indhold	3
"Uden rødder, ingen fremtid"	4
50 år, en fødselsdag, der er værd at markere	4
Arkivets første styrelse	6
50 år med udvikling	7
Kommunesammenlægning i 1970 og 2007:	9
Venge Kommune sammenlægges med Hørning i 1970.	9
Borgmestre i Hørning Kommune 1962-2007	11
Hørning Kommune indlemmes i Skanderborg Kommune i 2007.	11
Veng Lokalarkiv	12
Hørning Lokalarkiv	50
Verden omkring os	90
Danmark	91
Onsdagsholdet i Veng	93
Torsdagsholdet i Hørning	93
Støtteforeningen og arkiverne i Hørning og Veng 2022 - kontakt	94

Hørning Lokalarkiv har fra Hørning Kirke fået skibet Eenighed til opbevaring



Vi glæder os til at vise skibet "Eenighed", som i mange år var gemt på kirkens loft. Det udstilles på Rådhusloftet i en glasmontre på hjul, som sammen med elevatoren i huset gør det til en let opgave at flytte det til andre placeringer i huset. Det er nu sikret til bevaring for eftertiden. Læs om kirkeskibene i årsskriftet for 2017, herunder også "Eenighed" (arkiv.dk).

”Uden rødder, ingen fremtid”

Ved jubilæet i 1997 så Bodil Sørensen tilbage i tiden og valgte ovenstående citat af N. F. S. Grundtvig som passende for arkivet og ridsede tiden op for de 25 år, der dengang var gået siden stiftelsen og tiden umiddelbart før.

Tankerne om et egnsarkiv opstod allerede i 1971, ja faktisk endnu før. I Veng havde lærer Peter Friis Kristiansen allerede i flere år samlet materiale i sin kælder på Søballevej 3, og i Hørning havde viceskoleinspektør Erik Jensen og redaktør N. Bach-Jensen indledt arbejdet med indsamling, som den daværende skoleinspektør Charles Andersen fortsatte med.

I dag er der to arkiver, og navnet er ændret fra Det Lokalhistoriske Arkiv, til Egsarkiv i 1989 og senere til Lokalarkiv. Dengang, i 1972, var der kun ét arkiv, nemlig Hørning Lokalhistoriske Arkiv. Veng arkiv var ”kun” en filial af Hørning. Omkring 2007 fik Veng status som eget arkiv, men med fælles Støtteforening. Støtteforeningen har til formål at skaffe midler til arkivernes drift, så man ikke var fuldstændig afhængig af de skiftende byråds bevillinger. Og en anden væsentlig opgave var at udgive et årsskrift, første gang i 1988.

I forordet til årsskriftet for 1997 ridses tiden op: I 1962 blev Blegind-Hørning kommune lagt sammen med Adslev-Mjesing kommune (*og man mener, det var i den forbindelse, Mjesing blev til Mesing*). I 1970 kom den landsdækkende kommunalreform, som resulterede i, at også Venge Sogn kom med i den nye store Hørning kommune. (*Man mener også, at det var i 1970, at by- og sognenavnet Venge blev ændret til Veng*). I 2007 blev Hørning kommune indlemmet i Skanderborg kommune, og Lokalarkiverne kom dermed til at være en afdeling af Skanderborg Museum.



50 år, en fødselsdag, der er værd at markere
Karen Inger Rasmussen og Søren Lyager er de sidste
nulevende, som var med til oprettelsen af arkiverne i 1972.

Søren Lyager, tidligere formand for Kulturudvalget i Hørning Kommune, skriver:

Jeg vil gerne ønske Hørning og Veng Lokalarkiver tillykke med de første 50 år! I 1970erne var der en hel del i Hørning Kommune, som var interesserede i, at der skulle etableres et egnsarkiv for Hørning- og Veng området. Allerede da følte vi, at ”tiden” løb hurtigt, og man syntes, at for meget værdifuldt materiale gik i glemmebogen. Man vidste godt, at der var en rigdom af viden, minder, skrifter og



billeder liggende rundt om i private gemmer eller i kasser og bokse på lofter og i kældre.

På den baggrund blev der i 1972 nedsat en arbejdsgruppe, som skulle undersøge mulighederne for at danne de to arkiver. Selvom vi gik varmt ind for ideen, var der ikke mange, der troede på, at de ambitiøse planer kunne gennemføres. Det kostede jo penge! Det krævede kommunal støtte, kommunale lokaler, men mest af alt borgere, som kunne og ville gå ind for sagen.

Men se bare hvordan det er gået.

Ret hurtigt blev der nedsat en meget aktiv bestyrelse. Allerede i 1974 blev arkivet ”accepteret” og optaget i Foreningen af Lokalhistoriske Arkiver. Arkivarerne blev uddannede, og nu er de professionelle. Den hurtige udvikling indenfor computerteknologien og andre hjælpemidler er nu ”up to date”.

Udover arkivarbejdet varetages en anden meget vigtig opgave: Udgivelse af Årsskriftet, som er tilgængeligt for alle via internettet.

Byrådet vedtog en slags forretningsorden, hvoraf det blandt andet fremgik, at den til enhver tid siddende kulturudvalgsformand og støtteforeningens leder skulle have fast sæde i arkivstyrelsen, og at der ville være en beskeden økonomisk støtte. Endelig skulle der skaffes plads til arkivalier.

Det udviklede sig gennem årene. Fra de små mørke lokaler i Bakkeskolens kælder via lidt større rum under Højboskolen (1986) til dejlige nye og lyse rum på Rådhusloftet (2021).

I Veng fik vi lokale på Veng Fællesskole. Lokalarkiverne fungerer ikke længere i det dunkle, men er på Facebook og har egne mailadresser.

Tiden går, der kom kommunesammenlægning, og nu er arkiverne en selvstændig del af Museum Skanderborg. Støtteforeningen er stadig af stor betydning for arkivernes funktion, men arkivernes styrelse er nedlagt. Hørning Lokalarkiv styres i dag med blid og sikker hånd af Kjeld Nielsen, og i Veng er det Peter Mortensen, der står for ledelsen. Begge arkivarer har gennemgået den obligatoriske arkivaruddannelse.

Der er mange navne, der burde nævnes, men i mine øjne bør især ledende skoleinspektør Charles Andersen, arkitekt Bent Meyer og redaktør Niels Bach-Jensen takkes for deres ambitiøse arbejdsindsats i de første mange år.

Peter Friis Kristiansen fra Veng skal heller ikke glemmes. Han startede arkivet i sin private kælder flere år før kommunen ”gav grønt lys” for lokaler og tilskud til økonomien. De første år var Veng Lokalarkiv en filial af Hørning, men da museet i 2009 overtog forpligtelsen med tilsyn med arkiverne, blev Veng Lokalarkiv en selvstændig arkivafdeling, dog med fælles støtteforening med Hørning.

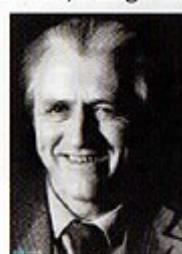
NB: Jeg synes, det er en god idé at blive medlem af støtteforeningen, så får man det meget spændende Årsskrift. Støtteforeningens nuværende formand er Kjeld Nielsen (se side 7).

Arkivets første styrelse bestod af

- Redaktør N. Bach-Jensen, formand
- Gårdejer Rasmus Jensen, næstformand
- Viceskoleinspektør Ole Krarup-Leth, kasserer
- Lærer Karen Inger Rasmussen, sekretær
- Gårdejer Eiler Eriksen
- Arkivarer: Erik Jensen, Hørning og Peter Friis Kristiansen, Veng



N. Bach-Jensen



Rasmus Jensen



Ole Krarup-Leth



Karen I. Rasmussen



Eiler Eriksen



Erik Jensen



Peter Friis Kristiansen

I 1975 blev styrelsen udvidet og ændret således

- Arkitekt Bent Meyer, formand
- Gårdejer Rasmus Jensen, Vengelund, Næstformand
- Viceskoleinspektør Ole Krarup-Leth, kasserer
- Redaktør N. Bach-Jensen, sekretær
- Gårdejer Kristian Søgaard, Fregerslev
- Gårdejer Arne Schøler, Blegind
- Gårdejer Eiler Eriksen, Søballe



Bent Meyer



Kristian Søgaard



Arne Schøler

Det er noget uklart, hvad arkivet egentlig har heddet gennem årene.

De første vedtægter fra 1973: **Egnsarkivet for Hørning Kommune**

- Vedtægter 1974: **Det lokalhistoriske Arkiv for Hørning Kommune**
- Dette navn holdt i mange år, men da man udgav det første årsskrift i 1988 var det med navnet: **Egnsarkivet i Hørning**
Ovenstående navne gjaldt for begge arkiver.
- I april 2009 kom arkiverne ind under Museum Skanderborgs ledelse med navnene: **Hørning Lokalarkiv og Veng Lokalarkiv**.

Det blev hermed klart, at der er tale om to selvstændige arkiver, dog stadig med en fælles støtteforening.

Nogen havde en ide om, at arkiverne burde slås sammen, så der kun skulle være ét arkiv for hele kommunen. Det blev (heldigvis) aldrig realiseret.

Støtteforening til arkiverne oprettes 16. august 1984 på foranledning af Ole Friis Sørensen på et møde i arkivet på Bakkeskolen, hvortil 10 personer var inviteret. Man valgte et midlertidigt forretningsudvalg med Erik Jensen, som formand.

Udvalget bestod desuden af Charlotte Viktor, Thomas Olsen, Aksel Brandt, Else M. Rasmussen. Udvalget leder foreningen indtil første ordinære generalforsamling juni 1985.

Der blev endvidere nedsat en arbejdsgruppe, primært til at indsamle bøger og andet historisk materiale om Hørning kommune med Ole Friis Sørensen som formand og Anne Grethe Larsen, Peter Friis Kristiansen, Michael Sørensen og N. Bach-Jensen som medlemmer.

Formænd gennem årene:

1984 – 1986	Erik Jensen
1986 – 1988	Erik Dahl
1988 – 1992	Willy Sørensen
1992 – 1997	Erik Brandt
1997 – 2002	Mikael Jeppesen
2002 – 2005	Victor Sejersen
2005 – 2009	Erna Bachmann
2009 –	Kjeld Nielsen

50 år med udvikling

I de 50 år, som arkiverne har eksisteret, er **det danske samfund** blevet forøget med 1 million personer til nu ca. 5.9 mio.

En del af tilvæksten skyldes indvandring og flygtninge, hvoraf også Hørning Kommune har fået en andel. I alt bor der i Danmark primo 2022 614.000 indvandrere og flygtninge.

Det er primært flygtninge fra Ungarn, Vietnam, Chile, Afghanistan, Sri Lanka, Iran, Bosnien osv., som er blevet en vigtig del af samfundet. Hertil kommer i 2022 flygtninge fra Ukraine.

Siden 1978 har Danmark taget imod en kvote på 500 om året via FN, men i 2016, 2017 og 2018 tog vi ikke imod nogen og i 2019 kun 31 personer. 2020 og 2021 var grænserne næsten hermetisk lukket grundet corona.

I Landsbyerne er landbruget i de 50 år gået fra traditionelle små landbrug til stordrift. De små brug overtages af storbønder, og husene sælges som "landsteder", eller de fjernes helt. Dagligvarebutikkerne forsvinder, og det samme gør servicevirksomheder. Afløkkningen af landsbyerne er tilsyneladende stoppet her i Østjylland, men i mange egne – "Udkants Danmark" – er det stadig vanskeligt at sælge ejendomme.

Landsbyklyngen De 7 Dale, der omfatter byerne Nørre Vissing, Veng, Søballe, Hårby, Mesing, Jeksen og Foerlev, er beliggende lige i hjertet af Skanderborg Kommune. Der er et rigt foreningsliv omkring Borgernes Hus og Veng Skole og Børnehus med et fællesskab om kultur, historie, infrastruktur og det gode liv på landet.

Centerbyerne – som Hørning – har derimod oplevet en tilvækst i både erhverv og befolkning. Med en infrastruktur, der omfatter både jernbane og motorveje, er Hørning Kommune med sin nærhed til Aarhus attraktiv for både industri, transport og andre erhverv og har tillige med nye boligkvarterer kunnet levere arbejdskraft.

I løbet af 1990erne voksede befolkningstallet i Hørning kommune støt og roligt i skiftende tempi. I 1999 var tilvæksten i Hørning Kommune 2,7 % (landets højeste), og ved årsskiftet 1999-2000 boede der 8220 mennesker i Hørning Kommune. I 2000 faldt tilvæksten dog til 1,2 %, som passede bedre til Hørnings kapacitet på mange områder.

I 2001 kom der mere gang i boligbyggeri både i Hørnings nærområde og i oplandsbyerne. Lokalplanen var delt op i 11 områder, der skulle dække en boligtilvækst på ca. 400 boliger frem til 2012.

Institutioner og sportsfaciliteter skulle udbygges for at kunne klare "efterspørgslen", og kommunen planlagde også at udstykke industrigrunde, så der kunne oprettes flere arbejdspladser – det ville også komme handelslivet til gode.

Hørning har gennem årene haft mange foreninger, klubber og organisationer, som tilbød aktiviteter og oplevelser for alle aldre.

Der er nu over 30 beboer-, borger-, og grundejerforeninger i Hørning og opland.

Kommunesammenlægning i 1970 og 2007: Venge Kommune sammenlægges med Hørning i 1970.

"Vestegnen" med landsbyerne Nørre Vissing, Veng, Søballe, Hårby og Mesing kom nødtvungent med i Hørning Kommune. Hørning og opland var ikke befolkningsmæssig stor nok i sig selv, og derfor blev Vestegnen - trods modstand i både Hørning og i Vestegnen - indlemmet i kommunen. I Nørre Vissing ville man hellere høre til Låsby, i Søballe til Galten og i Hårby og Mesing til Skanderborg.

Avisen skriver: "*Et nølende ja fra Hørning til forhandling med Venge om kommunesammenlægning*". Avisen skriver om forhandlingerne, der allerede begyndte i 1966, at "*Der er så megen frivillighed i sagen, at Venge kunne have vendt sig til andre kommuner, hvis man havde ønsket det, men man har altså accepteret amtets kombination af Venge og Hørning*". Og det blev så resultatet i 1970.

Kommunernes våbenskjolde



Venge Kommune:

Egetræet – den skovrige egn
Klokkeren – Venge Klosterkirke
Stokkene – munkenes stokke. (*Sogneviddet beretter, at det symboliserer stokkemethoden, som brugtes til at revse skolebørnene*).



Hørning Kommune:

Vandmøllehjulet – Aldrup Mølle, Bodil Mølle, Dørup Mølle, Kollens Mølle
Vindmøller – Hørning Mølle, Karens Mølle, Lethsminde Mølle
Bølgelinjer – Aarhus Å.



Skanderborgs byvåben fortæller om slot og sø.

Af slottet er kun slotskirken tilbage, men søerne og den smukke natur er stadig kendetegnet for kommunen.



Venge sogneråd 1966-1970: Fra venstre stående: Gunnar Kristensen, Carlo Andersen, Eiler Eriksen, Jørgen Huusmann. Siddende: Gunnar Sørensen, Johannes Roldskov (formand), kasserer Henry Hansen.



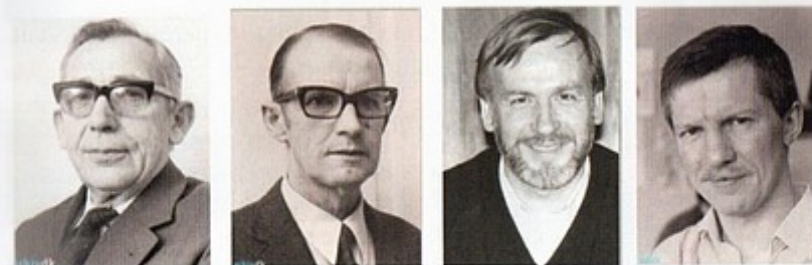
Hørning kommunes byråd – 1970-1974

Fra venstre stående:

Arne Hansen (kæmner), Gunnar Kristensen, J. A. Damgaard, Rasmus Nielsen, A. Vestergaard Andersen, Th. Olsen, H. Hedevang Pedersen, J. E. Heilmann (kommuneingeniør). Siddende: Eiler Eriksen, Gitte Madsen, Svend Borgbjerg (borgmester), Harry Plet, K. A. Pedersen.

Borgmestre i Hørning Kommune 1962-2007

- 1962-1974 Svend Borgbjerg – V
- 1974-1986 Helge Kolby Larsen – V
- 1986-2002 Carsten Jakobsen – A
- 2002-2007 Søren Erik Pedersen – V



Hørning Kommune indlemmes i Skanderborg Kommune i 2007.

Skanderborg storkommune opstod ved sammenlægning i 2007 af Galten Kommune, Hørning Kommune, Ry Kommune, Skanderborg Kommune og dele af Voerladedgård Sogn i Brødstrup Kommune.

Indbyggertal 2021:

Hele kommunen 63.390 personer, heraf 1860 i De 7 Dale og 8294 i Hørning by.

Borgmestre i perioden:

- Jens Grønlund (V) 2007-2009
- Jørgen Gaarde (A) 2009-2019,
- Frands Fischer (A) 2019-.



Veng Lokalarkiv

Veng Lokalarkiv er og har været aktiv i lokalområdet gennem alle årene. Der er stor tilslutning, når der arrangeres møder, byvandring, fortællecafeer, Arkivernes Dag o.a. De seneste 5-6 år desuden på Facebook, hvor vi nærmer os de 600 følgere til de månedlige fortællinger, julekalenderen og andet.

Arkivernes Dag samler hvert år omkring 50, hvor forfattere til et aktuelt emne fra årsskriftet fortæller om deres oplevelser.



2016 fortalte barnebarn og oldebarn om deres forfader, Ansgar Andersen. Judith Sørensen og Karen Marie Hansen havde samtidig 20 års jubilæum som frivillige i arkivet. Der var fuldt hus i formningslokalerne, som er ved siden af arkivet, og som vi låner hvert år til Arkivernes Dag.



Byvandringerne har også hver gang været tilløbsstykker. Man startede i 1988 med Nørre Vissing og fortsatte med de øvrige landsbyer de kommende år. Så gik der en årrække, og arkivet tog landsbyernes gennemgang op igen. Hver gang med stor tilslutning. Her er det Mesingstenen, som Jørgen Lund Christiansen fortæller om.

Nederst er vi på besøg hos Signe og Gunnar Andersen og får historien om Pittersøen og salpeterudvinding til krudtfremstilling.



Fortællecafe holdes i Sognehuset i Veng, hvor der max kan være 60 personer, enkelte gange har flere måttet gå forgæves gr. plads. I 2019 lagde Sophien-dal hus til fortællecafe om slottet. Der var plads til 120 personer i en fyldt riddersal.



En ganske almindelig onsdag formiddag med kaffepause og besøg af et par gæster.

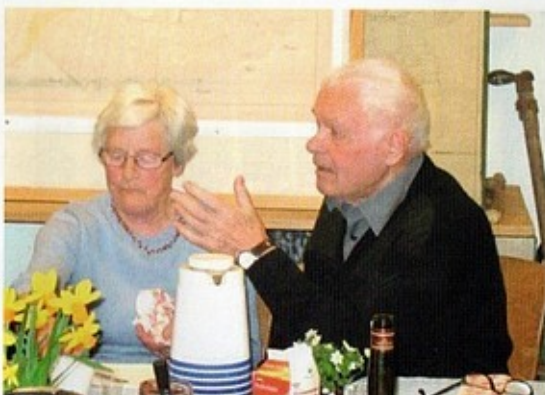


I 2019 kunne Peter Mortensen og Svend Aage Sørensen sætte titlen ARKIVAR på deres CV. De havde færdiggjort en kursusrække for arkivarer, hvilket Erna Bachmann også havde for nogle år siden.

En ganske særlig dag

Peter Friis Kristiansen blev æresmedlem af Veng Lokalarkiv og Støtteforeningen i marts 2012 efter i 40 år at have været leder af arkivet.

Der var stor modtagelse i skolens aula med fødselsdagssang af skolens samlede elever, da den forhenværende lærer med hustru, Åse, ankom,



Museets ledelse var indbudt til kaffe i arkivet sammen med skolens ledelse. Peter fortalte om de 40 år som arkivar, men starten til arkivet er af endnu ældre dato, idet han begyndte indsamling i sin private kælder kort efter sin ansættelse som lærer i 1957.

Peter Friis Kristiansen døde i januar 2015.

TAK

Alle disse arrangementer kan kun gennemføres, fordi de frivillige på onsdagsholdet lægger kræfter og timer til. Som betaling får de hvert år (undtagen de to corona-år 2020-21) en udflugt sammen med Høring Lokalarkiv til et historisk sted med medbragte madkasser. Kaffe og kage spenderer støtteforeningen på en nærliggende kro eller sognehus.

TAK for jeres støtte. Uden onsdagsholdet kunne arkivet ikke fungere. Vi modtager besøg, arkivalier, fotos, spørgsmål, og vi registrerer, diskuterer, kommer med forslag, søger og finder oplysninger osv.



Landskab ved Mesing 2021. Foto: Allan Faurskov

Vestegnens – De 7 Dales – vigtigste aktiviteter gennem 50 år viser udviklingen i landsbyerne i Veng, Nørre Vissing, Søballe, Hårby og Mesing.

Fra udklipmapperne listes de vigtigste episoder og aktiviteter, fx:

- 1970'erne - Høring Kommune bygger ældrevenlige boliger i Nr. Vissing
- 1970 - Hårby Mejeri lukker – OutDoor butikken åbner nogle få år senere
- 1973 - Hårby Forsamlingshus brænder
- 1973 - Sparekassen i Veng lukker
- 1974 - Træskomanden, Hårby Bygade 27, lukker
- 1975 - Erik Christensen sælger Sophiendal
- 1976 - Søballe købmand lukker
- 1977 - Borgernes Hus indvies. Er bygget med frivillig arbejdskraft
- 1980 - Orla Lokdam overtager Sophiendal
- 1980 - Hårby Siimtoften udstykkes
- 1981 - HIK81 – Hårby Boldklub og Idrætsforeningen sammensluttet
- 1983 - Mesing Forsamlingshus raseres af Spidsørne
- 1986 - Nørre Vissing Bageri lukker og genopstår i 1987 som pizzeria
- 1988 - Hårby Slagtehus åbner forretning og slagteri
- 1988 - Sognehuset i Veng indvies
- 1990'erne - Udstykning i Nørre Vissing (Bækgården),
- 1990'erne - Brugslukninger. Nr. Vissing 1993, Venge 1991, Mesing 1991
- 1990 - Klosterkirken på frimærke

- 1992 - Mesing bageri lukker
- 1993 - 14 grunde i Bækgårdens udstykning sælges på tvangsauktion
- 1993 - Mesing købmand lukker
- 1994 - Lysthuset i Nørre Vissing indvies
- 1995 - Nørre Vissing Kro skifter ejer og udvides med værelsestilbygning
- 1998 - Gyvelhøj udstykkes i Søballe
- 2000erne - Gadekær etableres i Hårby, Nr. Vissing og Mesing
- 2001 - Flere års krise i HIK81, ingen vil i bestyrelsen
- 2001 - Keramiker åbner butik i den gamle skole i Nørre Vissing
- 2002 - Brugsen i Hårby lukker. Købmanden i Hårby åbner og lukker året efter
- 2005 - Veng Kirke genåbnes efter 1½ års restaurering
- 2007 - Høring Kommune indlemmes i Skanderborg Kommune
- 2007 - Mesing, Karolinelund udstykkes
- 2008 - Cykelsti mellem Hårby og Veng Fællesskole
- 2008 - Historiens spor. Bog med lokalhistorie udgives
- 2009 - Harry Nielsens Fond ("nytårs-kur" for ældre i Borgernes Hus)
- 2012 - Veng Fællesskole skifter navn til Veng Skole og Børnehus
- 2012 - Bækgården - horse-festivals første år
- 2013 - Mesing kirke restaureres
- 2014 - Hårby Vestergård fjernes og Langagertoften udstykkes
- 2015 - Skovhytten bygges
- 2016 - Vuggestue i Veng Skole og Børnehus
- 2017 - 18-19. Julemarked i Hårby gamle mejeri
- 2017 - Spejderne bygger grillhytte
- 2018 - Restaurant Veng Kloster restaureres
- 2019 - Landsbyklyngen De 7 Dale opstår
- 2019 - Bogcafé i Siimtoften 9 i Hårby
- 2021 - Tunnel under Låsbyvej ved Veng Skole og Børnehus
- 2021 - Mesing Forsamlingshus udbygges
- 2021 - Stierne i landskabet,
- 2022 - Cykelsti mellem Nørre Vissing og Veng Skole?
- 2022 - Hårby Fripleshjem - planlægning

Årlige begivenheder:

- Juletræsfester i Borgernes Hus (BH) og i Mesing Forsamlingshus (MS)
- Fastelavnssoldaterne samler ind til fest i BH og MS
- Sct. Hans aften ved gadekærene i landsbyerne
- Fællesspisning i BH og i MS i vinterhalvåret
- Skanderborg Kommunes kulturaften i september.
- Arkivernes Dag i november
- Årets julekalender med historier fra "gamle dage" og månedens historie på FB
- Valborgaften 30. april
- Søsterloge for kvinder og Flæskelaug for mænd - Nørre Vissing

Veng Kirke og Mesing Kirke



Begge dronefotos: Allan Faurskov 2021

Begge kirker har i de forløbne 50 år gennemgået større renoveringer.

Veng Kirke var lukket i 1½ år og åbnede i 2005 efter en gennemgribende ændring af både det ydre og det indre. Østvinduet i koret havde været til-muret siden engang i middelalderen. Det havde længe været et ønske at få vinduet genåbnet for at få lys ind i koret. Det lykkede efter lange forhandlinger med Nationalmuseet, og Erik Heide fra Mors udsmykkede koret med den Kristus-skikkelse, som kan ses i dag. Den gamle altertavle blev anbragt i den søndre korsarm. Desuden fik kirken nyt varmesystem, nyt gulv og blev kalket.

Mesing kirke.

I 2013 konstaterede man i Mesing Kirke, at granitkvadrene var i fare for at skride ud med risiko for sammenstyrtning. Mesing Kirke består af både ydermur og indermur med hulrum imellem i modsætning til Veng Kirke, der har en massiv frådstensmur uden hulrum. Ydermur og indermur i Mesing Kirke var "ved at skride fra hinanden", og ydermuren blev derfor taget ned på de udsatte steder, fæstnet til indermuren og sat op igen. Kirken var lukket nogle måneder under reparationen.

Læs mere om de to kirker på www.vengmesing.dk



Præster i Veng og Mesing sogne:

1948-1981

Halvor Bundgård,
sognepræst og provst

1981-1987

Hans Rubech
Christensen

1987-1996

Anna Bojsen-Møller

1996-2011

Jes Lau Jørgensen

2012- Lise Palstrøm

Veng Fællesskole – Veng Skole- og Børnehus



Dronefoto: Allan Fatteskov 2021

Skoleinspektører ved Veng Fællesskole/Veng Skole og børnehus:

1954-1955 - F. Jul Valbjørn
1955- 1987 - Poul Erik Søgaard
1987- 1998 - Lise Lotte Segall
1998- 2017- Henry Thomsen
2017 - - Linda Kolling

I foråret 2022 er elevtallet i vuggestue 21, i børnehave 45, i skole 92, i SFO 30 og i klubben 30.

Elevtallet har gennem årene været svingende. I de seneste år har børnetallet, som i resten af landet, været faldende, dog forventes der iflg. prognoserne let stigende børnetal i distriktet fra 2022.

Veng Skole er et af de største skoledistrikter i kommunen – skolens elevtal har gennem tiden været meget præget af de udstykninger, der er blevet foretaget i de enkelte landsbyer. Eksempelvis har Bækgårdsvej i Nr. Vissing, Græsbalde i Søbalde og Siimtoften i Hårby alle givet store grupper af elever i samme aldersgruppe, som har bevæget sig op gennem klassetrinene.

I de seneste år har området kun fået enkelte mindre udstykninger (Karolinelund i Mesing og Langagertoften i Hårby). Det betyder, at der er kommet enkelte nye børnefamilier til – og faldet i skolens elevtal skyldes, at de store børne-årgange er gået videre i uddannelsessystemet, uden at de er blevet erstattet af et tilsvarende antal. Det betyder også, at skolen skal kunne klare elevtal på en årgang svingende mellem 32 og 8. Det egner skolens aldersblandede struktur sig godt til – det betyder, at små årgange kan sikres et socialt netværk på tværs – og de store årgange har kunnet deles op i flere klasser.

I 2022 er det særligt Børnehuset med vuggestue og børnehave, der oplever vækst – i første bølge godt blandet op med aflastninger fra andre distrikter, men medio 2022 opleves også flot indskrivning fra skolens eget skoledistrikt.

Børnehuset flytter i løbet af et par år ind i skolens lokaler, og de godt 30 år gamle ”midlertidige” pavilloner skal nedlægges.

Skolen har netop taget jordvarmeanlæg i brug. Anlægget blev etableret i forbindelse med udgravning til tunnel under Låsbyvej og forsyner både skole og Borgernes Hus. Udfasningen af olie er godt for klimaet og med til at markedsføre skolen som ”grøn skole”.

Sophiendal

Godset Sophiendals historie går helt tilbage til 1100tallet.

De nuværende avlsbygninger er fra midten af 1800tallet. Hovedbygningen fra 1875-78 er opført af Ivar Rosenkrantz, en af sønnerne fra Rosenholm på Djursland. Den sidste Rosenkrantz i Veng var Holger Rosenkrantz, der afhændede godset i 1946 til Johannes Jensen.

Sophiendal har igennem 900 år betydet meget for sognet. Der har været arbejde til mange i landbruget, i skoven og i den store husholdning. Mange arbejdsområder er gået i arv fra generation til generation, det være skovarbejdere, karle i mark og stald, piger i køkkenet og i stuerne.

Sophiendals skiftende ejere i 50 år.

Efter godsejer Johannes Jensens død i 1964 var godset i en sørgelig forfatning. Forfaldet havde med hastige skridt sat sit præg på bygningerne, der efterhånden nærmest lignede et torneroseslot med et vildnis omkring ejendommen, hvor rust og svamp havde gjort sit for at nedbryde de smukke bygninger. Regnen sivede gennem taget, og rotterne havde ædt en del af gulvet i midterfløjen, hvor den pompøse hall blev benyttet som kornmagasin.

1966. Der var nok at tage fat på for en driftig og pengestærk mand. For 2,8 mio. kr. erhvervede entreprenør Erik Christensen Sophiendal, som han istandsatte til en tidssvarende bolig med nye køkkener, badeværelser, toiletter og naturligvis en effektiv opvarmning. Selv indrettede han sig privat i hovedbygningen, mens der til forvalter og skytte indrettedes lejligheder i sidebygningerne. Også avlsbygningerne blev istandsat, der kom nyt tag og lysø mure foruden nye porte og døre overalt. Erik Christensen drev godset med kreaturer, marker og skove i fuld drift. Særlig havde han en stor forkærlighed for skoven og jagten. Det fine jagtterræn, der altid har været på Sophiendal, forbedredes år for år. Dyrehaven stammer fra hans tid.

1975 influer han det til Erling Linde Jacobsen, der må konstatere, at renløbryden overhaler indtægterne.

1980. Sagfører Orla Lokdam overtager godset som ufyldstgjort pant-haver. Han møblerer hovedbygningen efter billeder fra Rosenkrantzernes tid, og kælderens indrettes med salgslokaler med egen import af rumænske vine. Mand og mand imellem vidste man, at Orla Lokdam i perioder overvejede at sælge Sophiendal – terminsydelserne var astronomiske.



Foto: Ole Nissen



Foto: Ole Nissen



Foto: Allan Fauriskov

1989 køber "Danmarks Brødkonge", Hans Peder From, godset. Avisen skriver: "Den nye godsejer går med hullede sko og en jægerhat så slidt, at den for længst er gået op i sømmene" og at "gæsterne tror, at han er nok en af håndværkerne eller en høstkarl på gården". Hans Peter From gik i gang med en gennemgribende restaurering, denne gang til 12 mio. kr. Der indrettes restaurant i sydflojens havestue, og ni dobbeltværelser gøres klar til udlejning. Efter fem års arbejde med restaurering og efter at have brugt millioner på forbedring af godset skifter det igen ejer.

1994 er det igen en Lokdam, der står som ejer, nemlig Ann og Gorm Lokdam. Og det er også de nuværende ejere. Godset drives i dag som slotshotel med kursus- og conferencefaciliteter, og Sophiendal er desuden et populært sted at afholde bryllup, riddersalen er ofte reserveret år ud i fremtiden.



Dronefoto: Allan Fauriskov 2020.

Kroerne

Klosterkroen i Veng har som Sophiendal betydet meget for beskæftigelsen i sognet gennem 1900'erne. Fra at være en lille cafe med kaffe til møder oparbejdede Asta og Alfred Jensen stedet til en populær kro med selskaber og a la carte retter. I køkkenet styrede Asta slagets gang. Her fandt mange husmødre beskæftigelse med madlavningen, og ungdommen tjente lommepenge som tjenere og opvaskere, mens Alfred stod for udbringningen af menuer til fester i private hjem. Asta og Alfred solgte kroen 1986 til Inger og Erik Clausen, senere overtog Chresten Vejby, "Chresten Kok", den.



I dag er navnet **Restaurant Venge Kloster** med Heine Schriver ved roret. Han driver restauranten sammen med Gl. Høver og Lillering Skov. Maden laves i Restaurant Lillering Skov og bringes til fester i Veng i de ny restaurerede lokaler.



Fotos:
Klosterkroen i
1970'erne (Veng
Lokalarkiv) -
Restaurant Venge
Kloster 2020
(Allan Fauruskov) -
Nr. Vissing Kro
fra kroens
hjemmeside.

Få km fra Veng findes endnu et madsted, **Nørre Vissing Kro**.

Landsbykroen i Nørre Vissing fik nye værter i 1995, da Gitte og Hugo Kalmeyer solgte den til brødrene Morten og Mads Mygind. Kroen skiftede navn til **Nørre Vissing Kro**. En sidefløj med værelser er bygget til, så der er plads til mange overnattende gæster i de 24 værelser.



Hårby Forsamlingshus - 1907-1973.



1959 og 1973



Hårby Forsamlingshus' forhistorie:

De 70 andelshavere på mejeriet står bag opførelsen af Hårby Forsamlingshus. Byggeriet startede i 1907, men allerede i 1904 begyndte tanken at spøge.

Det var et stort hus, der kunne tages i brug i december 1907 med bolig til forpagteren.

I 1959 var huset blevet for lille, og der tilbygges ny indgang og en stor sal.

Efter modernisering i 1971 var der store forventninger til nye aktiviteter, da der efter bankospil i oktober 1973 udbrod brand.

Fra starten kom der hurtigt gang i aktiviteter i huset. Gymnastikforeningen, foredragsforeningen, danseskolen, afholdsforeningen, Hårby sangkor, folkedans, juletræ og fastelavn var faste brugere foruden mange private fester.

En ny aktivitet – gåse- og andespil – viste sig at være vedholdende helt til huset brændte i 1973. Hårby Pigtrådscenter blev landskendt i 1960-70'erne, og Hårby Ungdoms- og Idrætsforening og Hårby Boldklub havde fulde huse til arrangementerne.

Hvad nu? Det var det spørgsmål, man stillede i 1973, efter at huset var brændt. Bygge nyt? eller hvad og hvor??? Forsikringspengene skulle bruges til nybyggeri, men hvor? På samme sted? Skolen manglede idrætsfaciliteter, kunne man kombinere forsamlingshus og sport? Og ja, det kunne man. Et udvalg med Rasmus Jensen i spidsen og savværksejer Erhardt Jørgensen samt folk fra Veng, Nørre Vissing, Hårby, Søballe og Hemstok gik sammen og kom med et oplæg til placering og hus, som kommunen kunne godkende.

Efter oprydning efter branden blev grunden i Hårby plantet til med hjælp fra "Plant et træ".

Idræt

Borgernes Hus

Hårby forsamlingshus brændte 15. oktober 1973, og 24. september 1977 genopstod BORGERNES HUS som en Fugl Fønix af asken.

Centralskolerne blev bygget, og i 1960'erne og 1970'erne kom så ønsket om idrætshaller. Her kan forhistorien til Borgernes Hus passende starte.

Den øgede fritid medførte ønsker om sportshaller og ungdomsklubber, hvor de nye generationer kunne dyrke deres interesser i et sundt miljø.

Med Rasmus Jensen, Vengelund, som tovholder blev resultatet, at man købte en grund på Søballevej tæt på Veng Fællesskole, hvor de mange ønsker, man havde til husets brugsmuligheder: hal, forsamlingshus, klub og badefaciliteter, kunne kombineres. Huset blev tegnet af arkitekt Bent Meyer, Nørre Vissing.

Kommunen gik ind i projektet, og der meldte sig på forhånd hele 75 personer, der tegnede sig for flere tusinde frivillige arbejdstimer.



1977 med halbestyrer Ninna Rasmussen og multihal tilbygning 2019.



Den 24. september 1977 blev en festdag. Huset indviedes om aftenen med stor halffest, og den følgende dag samledes man om aktiviteter i både hus og på sportsplads..

De kommende år blev travle år i både forsamlings salen og i hallen. Halffester, dilettant, revy, folkedans, fællesspisning, skolefester, juletræ, fløjelavn, bankospil, private fester, sportsarrangementer og meget andet. Og i 2017 kom en knopskydning med en multihal til skolens og idrætsforeningens brug.

GODT vi fik det hus. Ulykken med branden blev til lykke i stedet.

Borgernes Hus' største bruger er idrætsforeningen HIK81, der stiftedes i 1981 og var en sammenslutning af Hårby Boldklub og Hårby Idrætsforening.



Træning foregik i Veng Fællesskoles gymnastiksal og på sportspladsen, inden Borgernes Hus blev taget i brug i 1977. Nu blev idrætsfaciliteterne voldsomt forbedret både ude og inde. Stor sportshal med omklædningsfaciliteter med tilhørende bad, og på den nu dobbelt så store sportsplads blev der plads til kampe mod klubber fra andre dele af landet. HIK81 fik eget klublokale i kælderen til møder. Ungdomsklubben fik også et kælderlokale.



Medlemstilgangen var stor: På et tidspunkt skriver avisen, at HIK81 har flere medlemmer end hele Odder bys idrætsforening.

Foreningen har forstået at følge med tiden. I dag har klubben over 300 aktive medlemmer fordelt i alderen fra 2-86 år. Af aktiviteter og idrætsgrene kan man i dag prøve kræfter med gymnastik i forskellige genrer og aldersgrupper, børne- og voksenbadminton, boldspil, spinning og løb.

Læs mere på <https://hik81.dk/>



Folkedans og gymnastikafslutning ca. 1982



Efter fodboldkamp, udateret mellem 1967 og 1980



Klatring
kulturfesten 2017



Gymnastikopvisning på plænen 1981



Fotos fra Veng Lokalarkivs samling.
De to nederste med spinning og badminton har Allan Faurkov "skudt" i 2021.

MUF Mesing Ungdomsforening

Stiftet oprindeligt som Mesing Ungdoms- og Foredragsforening i 1933. I 1953 ændret til Mesing Ungdoms Forening. Tidligere har MUF bl.a. stået for opførelsen af dilettant i forsamlingshuset, foredrag og andet selskabeligt samvær - bl.a. baller. I 1978 kom tilskud til klubhuset på plads, selvom klubhuset først kom ca. 1982.

I Mesing er der tradition for idræt bag klubhuset i Lillegade: Hver uge afholdes fredagscafé i "Kig Forbi" med en kop kaffe eller en kold øl og is, sodavand og slik til børnene. Her har foreningen en stor sportsplads med tennisbane, boldbane og legeplads, og i sommermånederne afholdes der "fællesgrill", og så hygger man sig med dem, som møder op.



Klubhuset på Lillegade

Byens Sommerfest foregår på sportspladsen i det store festtelt og varer som regel hele dagen. Tidligere var der "vejturnering" i fodbold, nu om dage er der rundbold og petanqueturning.

I byen har man også tradition for at hjælpe med at holde huset og arealet i orden ved en årlig arbejdsdag, hvor frivillige møder trofast op, når der kaldes på hjælp.

MUF arrangerer også en årlig gratis udflugt for alle familier i Mesing. Bl.a. et år med besøg i "Mesinghuset" på Hjerl Hede.



Læs om de mange arrangementer på MUFs hjemmeside www.Mesing.dk.
Læs om Mesinghuset på www.arkiv.dk, Veng Lokalarkiv, Historiens spor i Veng og Mesing Sogne, H 26, side 497.

Hårby Andelsmejeri 1971-2022



Mejeriets produktion ophørte i 1970. Læs mejeriets historie fra 1905-1970 i www.arkiv.dk – Veng Lokalarkiv, H26, HISTORIENS SPOR side 143-150

1971 blev Mejeriet købt af Claus Møllgaard, kemotekniker, og Annalise Vejrup, socialpædagog med børn i pleje.

1981-82 kørte de i Landrover fra Hårby til Østafrika, og ved hjemkomsten blev rejseerfaringerne grundlag for firmaet AV EXPEDITIONS UDSTYR med udstyr og vejledning til folk, som ville rejse på samme måde.

I ca. 20 år blev der fremstillet og solgt udstyr til bilister og motorcyklister, som bevægede sig ud i verden på egen hånd og derfor havde brug for godt udstyr og vejledning. I disse år var Hårby Mejeri også mødested for mange rejsende, og den årlige rejseweekend satte sit præg på byen med mange køretøjer, som var udrustet til lange rejser.

Firmaet havde i mange år import og en gros-salg af udstyr og beklædning af høj kvalitet til mange af Danmarks sports- og outdoorbutikker. I efteråret 2013 flyttede AV EXPEDITIONS UDSTYR til Aarhus og blev slået sammen med STM SPORT. Web-shoppen, outdoor-butikken.dk, holder til i mejeriet, og Claus og Annalise har stadig bolig her.

Julemarked i "Hårby gamle mejeri" 2017-18-19

Claus Møllgaard og Annalise Vejrup gav i 2017-18-19 plads til julemarked. Indendørs vrimlede det med salgsstande med hjemmefabrikerede ting, og udendørs duftede det af nyfældede juletræer, juledekorationer, kaffe, kage, øblekiver og pejsevarme. Markedet besøgte af op til 1000 juleglade mennesker. 2020-21 var coronaramte og julemarkedet blev aflyst.



Foto: Stine Sandahl



Venge Sogns Spare- og Lånekasse – SDS – lukker

Sparekassens forhistorie:

Sparekassen blev stiftet i 1872. Den fik navnet "Venge Spare- og Lånekasse". Senere tilsluttet SDS. Sparekassen fik kontor Låsbyvej 76 i lejede lokaler. I 1946 købtes Låsbyvej 78, hvor sparekassen holdt til indtil 1973.

Eftermæle:

Da boet blev gjort endeligt op, var der en formue på 100.000 kr. Der oprettedes en fond, hvor afkastet af kapitalen hvert år blev uddelt til almene kulturelle formål i Venge Sogn. Fonden afvikledes med udgangen af 2007. Fonden bekostede bl.a. udgivelsen af provst Halvor Bundgårds bog "Venge Sogn og Venge Kirke" i 1980 og gav et pænt tilskud til "HISTORIENS SPOR i Veng og Mesing sogne" i 2007.

Så selv om Sparekassen lukkede i 1973, har den stadig kunnet påvirke egnens økonomiske og kulturelle liv gennem de mange år, der er gået siden dens lukning. Hvilket må siges at være et værdigt eftermæle.



Lejligheden var udlejet, og lejeren måtte bo der resten af sit liv – hun døde i 2009, hvorefter huset blev solgt og ombygget til en moderne privatbolig.



Foto 2022: Jorgen Schytter

1988 - Sognehuset, Låsbyvej 80, Veng.

Gennem flere år havde menighedsrådet drøftet muligheden for at opføre et sognehus. Et hjørne af Sophiendals have blev købt, og i 1988 kunne huset tages i brug. Indtil da havde præsterne holdt ældremøder og konfirmationsmøder i deres egne private stuer. Nu fik man et moderne hus med køkken og få år senere IT-installationer. Huset bruges også af lokale foreninger og sangkor.



Klosterkirken på frimærke 1990



Mesing Forsamlingshus raseres af Spidserne.

I 1980'erne var en af egnens svøber rockerne fra Skanderborg, "Spidserne".



Lige før Mesing Forsamlingshus' 50 års jubilæum i 1983 har Spidserne igen erobret avisernes overskrifter: "Nu går rockerne amok". "Unge, uansvarlige mennesker ødelægger på få minutter det, som frivillige mesinger gennem

generationer har opbygget med frivillig arbejdskraft", skriver Aarhus Stiftstidende den 17/9 1983.

Alligevel lykkedes det at gennemføre jubilæumsfesten, men bestyrelsen ville præsentere hærværksmændene for et erstatningskrav. Et 18-årigt medlem af hærværksgruppen fremsatte trusler mod en politibetjent: "*Selv dine børn skal jeg kvæle*". Barske og modige fyre. Og, som avisen skriver, "*Forhåbentlig kommer de selv til at betale erstatning og ikke blot overlader det til deres forældre*".

Lysthuset i Nørre Vissing indvies den 21. august 1994.

I en tid, hvor forsamlingshusene har problemer, dukker der et nyt af slagsen op: "Lysthuset" i Nørre Vissing.

Et hus bygget af lærerægteparret Aase og Anders Beck-Rasmussen i deres have med hjælp af frivillige fra byen og vennekredsen. Et kulturhus med kulturaktiviteter som musik, sang, kunststillinger, folkedans og foredrag af forskellig art.

Musikerne Gia og Philip Gade fra Javngyde spillede til indvielsen, og efter Jacob V. Gades "Champagnegalop" udtalte Gades barnebarn Philip: "*Hermed erklærer jeg musikhuset "Lysthuset" for indviet*". Huset har nu rundet de 28 år og formår stadig at samle folk til arrangementerne.



I 2015 modtog "Lysthuset" Skanderborg Kommunes Kulturpris.



Foto: Aase og Anders Beck-Rasmussen

Gadekær i Hårby, Mesing og Nørre Vissing i 1980'erne

De gamle branddamme nedlægges, vanddybden reguleres, der fældes selv-såede træer og buske, og områderne genopstår som gadekær, der ligger smukt i midten af byerne. Beboerforeningerne vedligeholder arealerne, der er anskaffet borde og bænke, holdes Sct. Hansbål, beboerfester, grillaftener og flaget hejses, når der er runde fødselsdage eller andre begivenheder i byen.



Hårby - Foto: Flemming Schreiber Pedersen



Mesing - Foto: Flemming Schreiber Pedersen



Nørre Vissing gadekær - Foto: Peter Mortensen

Brugserne lukker. I Veng 1991, i Mesing 1991, i Nørre Vissing 1993 og i Hårby i 2002.

Dagligvarebutikkerne på landet har i 1980'erne og 1990'erne måttet give op og lukke. Indkøbsmønsteret ændres fra de lokale butikker til centrene med de større supermarkeder, hvor alle varer kan fås på samme indkøbstur.

Også de lokale brugser i Nørre Vissing, Veng og Mesing har måttet opgive trods ihærdig indsats med tillægsfunktioner som bogudlån, indlevering af vasketøj, bank, posthus, fiskemand, medicinudlevering, vareudbringning o.a..

Men trods ihærdigt forsøg på at holde på kunderne måtte de alle give op, og landsbyerne mistede hermed en vigtig servicefunktion og mødested. Hårby Brugs lukkede som den sidste i 2002.

Læs brugsernes historie på www.arkiv.dk, Veng Lokalarkiv, H22,

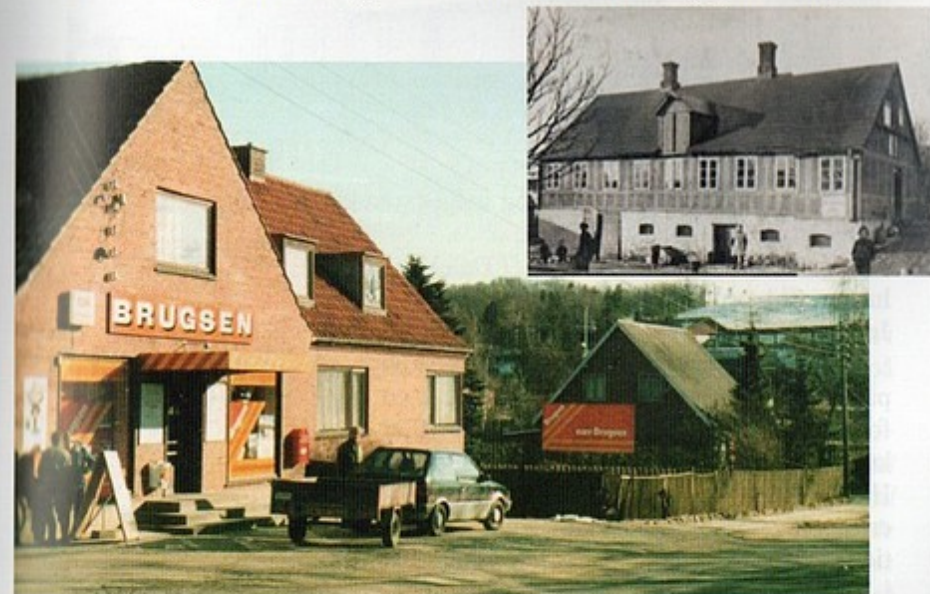
Venge Brugsforening, 1884 - 1991



Nidste uddelerpar var Karen Marie og Henning Hansen. Brugsen har i alle årene været på samme adresse: Låsbyvej 66. Huset er nu privatejet.

Nørre Vissing Brugsforening – 1874 - 1993

Foto 1910 og 1990. Den første brugs var på Vidkærvej 9. I 1934 købte Brugsen grund på den modsatte side af vejen og byggede ny ejendom Vidkærvej 4. Sidste uddelerpar var Erna og Svend Jensen. Huset er i dag privatbolig.



Mesing Brugsforening 1885 - 1991

Den første brugs i Mesing var på Foerlev Møllevej 20. I 1902 flyttede den til Foerlev Møllevej 39 (foto), og i 1935 bygges ny butik og lejlighed på Foerlev Møllevej 45. Sidste uddelerpar var Gurli og Tønning Jøker Lambertsen.



Foerlev Møllevej 45 solgtes i 1991 til Hilde og Erik Hansen, og lokalerne ombyggedes til lydstudie – Studie 2 – hvor bl.a. gruppen De Nattergale i 1995 optog nogle af deres numre.



Hårby Brugs lukker i 2002 og sælges som købmandsbutik. Den 104 år gamle brugsforening – den sidste dagligvarebutik i Vestegnen (De 7 Dale) – lukker. Sidste uddelerpar var Anette og Jørgen Jørgensen.

Ved likvidationen blev der et overskud på 227.000 kr., som blev investeret i en fond, hvor lokale foreninger hvert år i 10 år kunne ansøge om tilskud. Veng Lokalarkiv, HIK81, spejderne, fastelavnssoldaterne, beboerforeningerne m.fl. har nydt godt af donationer. Henry Bachmann, der gik på pension i 1997, blev lokket til igen at trække i uddelertøjet under afviklingen af varelageret.



Butikken videreførtes af et ungt par fra Hylke, Mette Simonsen og Nicolaj Dan Hansen, som Hårby Dagligkøb. Men efter ét år måtte de erkende, at der ikke er kundeunderlag nok og lukker butikken i 2003.

Bygningen forfalder og ender med at blive revet ned, og der udstykkes fem villa-grunde, Hårby Bygade 25A-25E.



Gyvelhøj i Søballe



Gyvelhøj i Søballe. Et forslag til kommuneplantillæg vedtages af byrådet i 1998. Det betyder udstykning af 5 jordbrugsparceller og 5 parcelhuse på Gyvelhøj i Søballe.

"Dyreholdet må ikke overstige en ko med tilhørende kalv eller to stykker kvæg eller en hest med føl eller to heste, dog ingen hingste, eller en so med opfedning og maksimalt fem slagterisvin eller en tilsvarende produktion med tre får eller lam. Desuden må ejerne have op til 30 høns, to voksne hunde med hvalpe under otte uger, dog ikke kennelvirksomhed. Der må ikke holdes mink eller andre dyr, der ved deres lugt generer andre i området". Altså store begrænsninger i råderetten over parcellerne, der hurtigt solgtes.

Bækgaarden og Bækgårdsvej i Nørre Vissing

I 1970'erne blev den gamle firelængede Bækgård revet ned og udstykket til byggegrunde. Gården havde navn efter en bæk. Hvad bækkens navn er, fremgår ikke af de gamle kort, men Ole Rolskov fortæller, at bækken kom fra Østermarken, løb ned gennem Bækgården mod gården Kirkegård.

Mellem Bækgården og Kroen var der en eng, som senere blev drænet. Ole Rolskov husker fra sin barndom, at der var mange høns og gæs på Bækgården, som havde bækken som vandkilde.

Hørning kommune købte i slutningen af 1970'erne nogle af grundene og byggede ældrevenlige boliger. Det lykkedes ikke at få solgt de sidste 14 grunde, så de blev solgt på tvangsauktion i 1993. I 2001 træffes afgørelse om vejen, som køberne af grundene selv må betale færdiggørelsen af. I 2022 er alle grunde bebygget.



Bækgaarden 1960



Bækgårdsvej 2022

Bækgaarden – Horse-festival

Da den gamle Bækgaard blev revet ned og erstattet af villaer, rejste der sig på bakkedraget sydvest for byen en ny Bækgaard – et hestestutteri.



Tekst og fotos: Kim Kristensen og Lise Thøgersen

Den nye Bækgaard (som den kaldes nu) overtog Lise Thøgersen og Kim Kristensen i 2007, og siden da har stedet været igennem en forvandling til et moderne og tidssvarende stutteri og ridecenter, der i dag rummer omtrent 50 heste fra føl til konkurrencestævnepå højt, internationalt niveau.

Siden 2012 huser Bækgaarden hvert år i uge 27 et stort ridestævne i springning. Stævnet er kendt som Danmarks Smukkeste Ridestævne, og det er velbesøgt fra nær og fjern. Deltagerne kommer fra hele Europa for at konkurrere i Nørre Vissings skønne natur. Til børnene er der hoppeborge m.m. og til de voksne en vin- og cocktail bar, hvorfra stævnet, stemningen og forhåbentligt det gode vejr kan nydes.

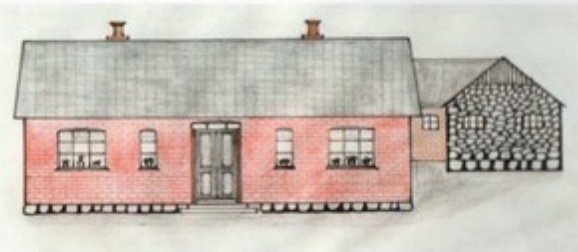
Hele familien er involveret i driften af Bækgaarden. Både Lise og Kim rider dagligt såvel som datteren Clara, der selv konkurrerer på internationalt niveau, mens sønnen Jonas er stedets blæksprutte og kender hver en krog, al teknik og hver eneste maskine på gården.

Udstykningen Karolinelund i Mesing.



Det gamle hus i bymidten af Mesing **Foerlev Møllevej 43**, forfaldt og var mange år en øjebæ. Bydelen Karolinelund opstod, da det gamle udtjente hus forsvandt. Huset og grundens ejer var Anders Hauberg.

*Foto af ruinen ca. 2000: Anders Flensborg
Tegning af Michael Sørensen, 1960.*



De første huse i den nye udstykning blev bygget i 2007. I 2022 er alle grunde solgt og de fleste bebygget.



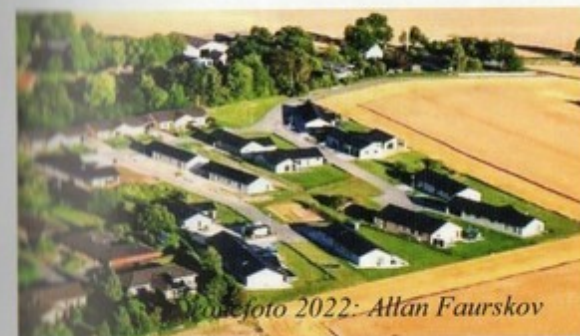
Langagertoften i Hårby

Vestergården, Hårby Bygade 17, forfaldt efter den sidste ejers død. Huset og udbygningerne blev slæbt ud på marken og brændt på et kæmpestort Sct. Hansbål, og en del af jorden udstykkedes til **Langagertoften**. Gårdens historie blev "reddet fotografisk" af Flemming Schreiber Pedersen og kan ses på www.arkiv.dk, Veng Lokalarkiv, F2166.

De første 6 huse til udlejning blev taget i brug i 2014. I 2022 er der livligt byggeri på alle grundene (se side 41 og 49).



2018 Foto: Erna Bachmann



Vestergården er fjernet og Langagertoften i Hårby skyder op

2009 - Endelig kom den længe ventede cykelsti mellem Hårby og Veng Skole. I 30-40 år har det været et ønske, at børnene skulle kunne cykle i skole, men trafikintensiteten på Låsbyvej er så tæt, at det er uforvarligt at færdes som let trafikant. Ønsket var cykelsti fra Skanderborg til Låsby, og i 2009 blev første etape bygget fra Skråvejen i Hårby til Søballevej og skolen.

Cykelstien indviedes 30. oktober 2009.

Næste etape bliver forhåbentlig fra Nørre Vissing til Veng Skole, som et resultat af De 7 Dales indsats for at sikre skolebørnene på den stærkt trafikerede Låsbyvej. I skrivende stund er cykelstien højt prioriteret på kommunens liste over anlæg.

Skoleleder Henry Thomsen, Veng Skole, fik hjælp af nogle af eleverne til at klippe snoren over ved indvielsen af cykelstien.

Begge fotos: Veng Skole og Børnehus.



Skovhytten - 2015

Et populært nyt sted har skovejer Ernst Frandsen, med hjælp fra skolens ansatte, fået op at stå nogle få hundrede meter inde i skoven i 2015.

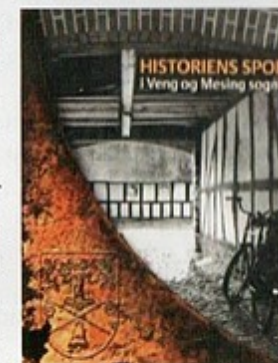
Skovhytteområdet består af en lukket hytte med brændeovn, en åben grillhytte og et shelter. Det hele bruges flittigt og er til stor glæde for skolens børn og voksne.

Skovbunden undersøges af små og store, der trampes i vandpytter og laves bro over vandløb. Der bygges huler med grangrene. Der spises madpakker rundt om bålet i bålhytten. Der gynes, og der leges i shelteret. Og i skovhytten kan der arbejdes med skolebøgerne foran en tændt brændeovn.



HISTORIENS SPOR i Veng og Mesing sogne udkom i 2008. Med udgangspunkt i Halvor Bundgaards bog om Venge By og Sogn, som udkom i 1980, besluttedes det at nyudgive bogen, der var på 120 sider.

Et udvalg, bestående af to personer fra hver af landsbyerne og med arkivar Peter Friis Kristiansen og Erna Bachmann som tovholdere, samlede historien på 541 sider. Bogen blev hurtigt udsolgt, og 2., 3. og 4. oplag blev trykt og er også udsolgt. Bogen kan nu læses på www.arkiv.dk, Veng Lokalarkiv, H26.



Spejdernes bålhytte - 2017



KFUM spejderne i De 7 Dale blev stiftet 1970'erne. De fik et hjørne af grunden ved Borgernes Hus, hvor de byggede et klubhus, hvorfra deres aktiviteter kunne foregå. Inde såvel som ude.

De havde desuden længe ønsket en hytte, hvor man kunne overnatte. Resultatet af at skaffe plads til den store tilstrømning af børn, der deler spejderlivets glæder, blev en kombineret bål- og overnatningshytte på spejdergrunden ved siden af Borgernes Hus. Et kursus i fundraising gav pote, der kom kontante bidrag på 190.000 kr., og hytten kunne bygges og tages i brug i 2017.

Foruden disse kontanter blev der leveret gratis spærtræ fra Søren Erik Pedersen, Nørre Vissing, og Ernst Frandsen på Hårby Ny Savværk gik i gang med savning og levering af resterende træ.

Og så gik de frivillige - små og store spejdere - i gang med byggeriet.

Resultatet lever fuldstændigt op til forventningerne.



Landsbyklyngen De 7 Dale stiftes i 2019.

De syv landsbyer i Veng Skoledistrikt – Nørre Vissing, Veng, Hårby, Soballe, Mesing, Foerlev og Jeksen – har større gennemslagskraft i fht. myndighederne ved at arbejde sammen.



Gennemslagskraften fra De 7 Dale viste sig ved en **fredelig demonstration** foran Fælleden i Skanderborg for bevarelse af landsbyernes skoler, herunder Veng Skole og Børnehus.

"Kan du ikke selv komme, så aflever dine sko foran bygningen og vis, at du protesterer", var opfordringen. Der kom 2470 par sko, 2/3 af skoene er blevet doneret til Kenya Hjælp, mens den sidste 1/3 blev afleveret til Røde Kors i Skanderborg.

Demonstrationen virkede: **De 7 Dale beholdt deres skole og børnehus.**

De 7 Dale nomineres til årets landsbyklynge i Skanderborg Kommune i 2022



Foto: Helle Lambertsen

TIL LYKKE til os alle i De 7 Dale. Men mest **TIL LYKKE** til ildsjælene, her repræsenteret ved Stine Sandahl og Jørgen Schytter. Der fulgte en check på 5000 kr. med som anerkendelse af arbejdet for landsbysamfundene.

Derudover blev det også til en flot nominering til Region Midtjyllands Landsbypris 2022, hvor De 7 Dale var blandt de 4 landsbyer, der kom i finalen.

Tunnel under Låsbyvej



Låsbyvej var spærret for trafik nogle dage i sommerferien 2021. Årsagen var bygningen af tunnel under Låsbyvej, en vej med høj trafikintensitet, som skolens elever hver dag passerer, når de skal i skoven til udendørs undervisning og leg eller til undervisning i skovhytten, som flittigt bliver benyttet.

Der var stor glæde, da NORDEA-fonden gav et tilskud på 1 mio. kr. Det satte arbejdet i gang. Samtidig gav kommunen grønt lys for planerne om jordvarmeanlæg og p-plads på den modsatte side af Låsbyvej.

Tunnelen har dermed fået dobbelt funktion: Sikker passage af Låsbyvej for eleverne og en tiltrængt udvidelse af skolens P-plads, samtidig med at skolens og Borgernes Hus' varmeforsyning moderniseres. En win-win situation.



Mesing Forsamlingshus "foryldes" fra NORDEA-fonden med 729.207 kr. i 2021.

Pengene til en længe ønsket udbygning af huset med nye toiletfaciliteter, ny hovedindgang og ekstra møderum gik i opfyldelse i 2021. Huset fik samtidig skiftet taget. Som det er sædvanen i Mesing, foregik meget af arbejdet med frivillige hænder. I dag står huset smukt restaureret, klar til at danne ramme om mange festlige stunder.



Foto: Martin Semler 2021. Dronefoto herunder: Allan Fauriskov 2021

Foruden Nordea-fondens donation har Mesing Forsamlingshus modtaget penge fra salget af "privat-aktier", og fra firmaer. Som tak har man tilbudt gaverne at "få en sten" i huset med gaverens navn. Kik ind og se hvor smukt og funktionelt huset er blevet – også indvendigt.



Stierne i landskabet

I 2020 indviedes Møllestien, der går fra Veng op ad bakken forbi det sted, hvor Venge Mølle stod indtil omkring 1917. Videre til skoven og omkring skovhytten til Veng skole. Trods corona mødte der mange frivillige op til at grave pælene med piktogrammerne ned, fjerne træer og slå græsset.



Der er planlagt flere stier i den kommende tid, og De 7 Dale har fået fondsmidler af Nordea på 54.000 kr. samt Skanderborg Landsbypulje, der har givet underskudsgaranti på 50.000 kr. til materialer til de kommende stier.



Fotos: Stine Sandahl og Nikolaj Wessel Witte



Vengelundstien kunne tages i brug i 2022.

Den går fra Vengelund og ned over mark og skov til Vengevej. Jørgen Jensen skriver på Facebook: "Jeg har fået lavet bro på Vengelundstien, så nu er det nemmere at komme rundt".

2022 - Hårby Fripleshjem - Hvorfor Hårby Fripleshjem???

I De 7 Dale har vi stillet os selv det spørgsmål: "Hvad med os, når vi bliver gamle? Skal vi så sidde i en lejlighed på Dagmargården eller Kildegården eller Præstehaven?"



De fleste af os, der har levet hele livet på landet, har nogle ønsker til alderdommen, der omfatter åbne vidder med raps eller korn og høj himmel og med skoven tæt på med mulighed for at se en hjort i skovbrynet, altså en helt anden drøm om en alderdom end udsigten til parkerede biler og gadestøj.

Det finder vi i Hårby, hvor lokalplanen for området Langagertoften "bare" skal tilpasses, så den selvejende institution Hårby Fripleshjem og den tilhørende Støtteforening kan gå i gang med byggeriet. Tegningerne er klar. Kommunen har prioriteret tillægget til lokalplanforslaget til 2. halvår 2023. Først derefter kan der endelig skrives under på købet af jorden, og komme gang i byggeriet.



2017, Claus Møllgaard

På det nye foto er nye huse skudt op på Langagertoften.



2022, Allan Faurstov, dronefoto

Hørning Lokalarkiv

Hørnings udvikling fra landsby fra 50 år siden til i 2022 at være centerby i den tidligere Hørning Kommune.

Arkivledere i Hørning

- Fra 1972 til ultimo 1979 var viceskoleinspektør Erik Jensen arkivleder.
- 1980-1990. Anne Grethe Larsen var arkivleder i næsten 11 år.
- Det næste års tid blev arkivet passet af Bodil Wiehe og Else Rasmussen, hvorved man sparede penge, som kunne bruges til et edb-anlæg, der blev installeret i slutningen af 1991.
- 1992-1993. Thomas Staal ansættes for en kort periode.
- 1993-2004 var det Ejo Bjerregaard, der var arkivleder efter nogle år som medhjælper i arkivet.
- 2004-2007. Bente Madsen var i 2½ år arkivleder.
- 2007-2011. Toa Riismøller var arkivleder i omtrent 4 år. Hun blev opsagt, da arkivet var kommet ind under Museum Skanderborg. Forholdene skulle være ens på alle arkiver i kommunen.
- Fra 2011 er det Kjeld Nielsen, der er arkivleder. Han har gennemgået kurserne som arkivar og kan nu sætte titlen ARKIVAR på sit CV.

Nu er jobbet igen ulønnet, ligesom det også var, da Anne Grethe Larsen begyndte i 1980. I mellemtiden har der dog været tale om en vis aflønning af arkivlederne, f.eks. i form af flexløn, deltid eller andre ordninger. Det skal hertil nævnes, at Museum Skanderborg tager sig godt af de frivillige, som arbejder i museets afdelinger, herunder arkiverne. Det er f.eks. i form af forsikringer i samme form, som kendes på almindelige arbejdspladser.

Arkivarbejdet

Arkivarbejdet har først og fremmest påhvilet arkivlederen, men der har også været tale om hjælpere i kortere eller længere perioder. Nogle har meldt sig frivilligt, fordi de syntes, arbejdet var interessant. Andre er blevet henvist til en form for arbejdsprøvning. De har så været på arkivet i en periode.

Især i vores avisudklipssamling er det tydeligt, at arbejdet er gjort af mange forskellige personer. Vi kan også se, at arbejdet har ligget stille i perioder, og så er der måske kommet nye til at rydde op. Det er vilkårene, når det meste arbejde foregår på frivillig basis.

Arkiverne havde i princippet åbent, når arkivlederen var til stede, men man havde også aftenåbning en eller to gange om måneden. Disse åbnings-

aftener blev især passet af medlemmer af arkivernes styrelse samt bestyrelsen i støtteforeningen.

Der blev lavet en vagtplan, når et nyt halvår begyndte. Disse aftenåbninger sluttede i 2013, hvorefter man opfordrede folk til at lave en aftale med arkivlederen, hvis formiddagsåbningen ikke var brugbar, måske fordi man skulle passe et arbejde. Der er en del gæster, som benytter sig af den mulighed.

Her i 2022 er der et onsdagshold i Veng og et torsdagshold i Hørning til at passe arkivarbejdet. Det er arkivlederen og 6-7 personer mere hvert sted. Det kan være medlemmer af støtteforeningens bestyrelse eller bare nogen, som har meldt sig til arkivarbejdet. Denne ordning har fungeret 15-20 år i Hørning og endnu længere i Veng.

Allerede i 1991 fik man det første edb-anlæg til registrering i Hørning, men vi skal helt frem til 2004, før man fik internetadgang. I 2005 fik arkivet i Hørning sin egen mail-adresse.

Den 20. februar 2015 blev en stor dag for arkiverne i Danmark. Da åbnede internetportalen "arkiv.dk", hvor alle kan gå ind og se, hvad der findes på landets lokalarkiver. Portalen kaldes også "Danmarks største fotoalbum", og den har været undervejs i mange år.

1980. Efter Lokalarkivet har fået større behov og bedre egnede lokaler, indførtes der en fast åbningstid. Den første torsdag i hver måned var der åbent. (Det ændredes senere til hver torsdag kl. 9-12).

Anne Grethe Larsen ansættes som ulønnet arkivar på Lokalarkivet på Bakkeskolen, hvor arkivet har fået et kælderlokale på 100 m². Her i 1980 ses den nyansatte arkivar i Hørning, Anne Grethe Larsen, sammen med arkivets formand, Bent Meyer.



1986. I september måned flytter Lokalarlivet fra Bakkeskolen til nye lokaler i kælderen under Højboskolen.



I 1989 blev der afholdt en studiekreds af Præstehaven og Lokalarlivet, hvor kommunens ældre borgere blev inviteret til at nedskrive fortællingen om deres liv, gerning og ophav. Dette studiekredsarbejde kan ses på Hørning Lokalarliv.



På billedet ses arkivmedarbejder Ejo Bjerregaard Sørensen sammen med arkivleder Anne Grethe Larsen i det nye lokale på Højboskolen .



Adgangsforholdene til arkivet i kælderen på Højboskolen var næsten labyrintiske, noget med at gå hen langs en af fløjene på skolen, og derpå ned ad en lang betontrappe. Ikke velegnet for gangbesværede.



Disse billeder fra 2004 viser, at der var plads både til arkivalier og til at udstille nogle genstande og billeder.

Man var ikke i tvivl om, at det var et arkiv, man besøgte.



54

Rådhusloftet 2022.

Ud over disse to lokaler med en åbning imellem har vi to mindre arkivlokaler på den anden side af gangen. Endvidere har vi to ret store rum i kælderen til alt det, som ikke kan være på Rådhusloftet. Lige nu ligner vores lokale nok mere et kontor end et arkiv, men det arbejder vi på at ændre.

Bogen ”Hørning i gamle dage” blev udgivet den 17. december 1992 i forbindelse med et julearrangement i arkivet i Hørning.

Bogen er redigeret og delvis skrevet af Vagn Stadil Petersen. Dele af bogen er skrevet af Robert Kjærsgaard Jensen, som er en fætter til Vagn. Robert døde i 1987, og Vagn havde forinden lovet at få Roberts materiale færdigredigeret. Bogens 400 eksemplarer blev hurtigt udsolgt.

Vagn Stadil Petersen har overladt rettighederne til bogen til Støtteforeningen for Lokalariverne.

Bogen kan læses på www.arkiv.dk, Hørning Lokalarliv, H35.



Eller klik på [Vagn Stadil](#)

Ved Støtteforeningens 25 års jubilæum i 2009 blev Vagn Stadil Petersen udnævnt til æresmedlem af foreningen.

På billedet herunder ses Vagn Stadil Petersen til højre. Han har lige fået overrakt beviset på æresmedlemskabet af formanden for Støtteforeningen, Kjeld Nielsen. Nederst ses Karen, som er gift med Vagn. Vagn døde i 2018, 98 år gammel.



55